

DELAVSKA POLITIKA

izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 61

Sobota, 4. avgusta 1934

Leto IX

Kaj je patriotizem?

Latinski pregovor pravi »Ubi bene, ibi patria« (kjer je dobro, tam je domovina). Ta pregovor je nastal v dobi, ko nekateri Rimljani niso živeli v sijajnih socialnih razmerah. V naši kulturni dobi pa delavski razred razglašča, da je tam dom, kjer je kruh. To pomeni, da delavcu geografična domovina ne nudi več eksistence in delavstvo začenja polagati večjo važnost na kruh, kakor na geografično domovino, ki nima kruha. Z drugimi besedami bi to označili, da je domovina nehala biti preskrbljevalka vseh slojev v državi, to je, za ene se je brigala zadosti, za ene pa ne. Zato so si ti morali pomagati sami »s trebuhom za kruhom«.

Ce bi domovino merili po tem koptu, bi morali priznati, da postaja domovina bolj in bolj abstrakten pojem, ki ne more vršiti svojih nalog napram državljanom, dasi bi jih morala kakor skrben oče v rodbini.

V današnjem družabnem razvoju je država ali domovina konkreten pojem. Predstavlja namreč geografično organizirano gospodarsko korporacijo, ki se po vojni preveč avtarkira ali individualizira v svojih »vrhovih«, to je v kapitalizmu, da

popolnoma pozablja na interese splošnosti.

Pozabljena in osirotela splošnost zaradi tega ne uživa dobrin »domovine«. Zaradi tega splahneva pri njej pojem domovine.

V organizirani družbi domovina ni abstrakten pojem. Še preozek je. Zakaj prava domovina je ves svet in nalogo »skrbnega očeta« za družbo bi moral prevzeti ta ob demokratičnem sodelovanju vsega sveta. In to bi se tudi lahko zgodilo, če bi odločal demokratičen sporazum, ne pa diktatura sebičnega kapitalizma.

Kakšen pomen ima domovina za kapitaliste in razne demagoge, nam dokazujejo dogodki zadnjih let. Po vseh državah, tudi pri nas, so kapitalisti tihotapili svoje imetje v inozemstvo takrat, ko je domovina najbolj potrebovala materialno pomoč. Mnogo zasledovanj in kaznovanj je bilo; mnogo se je pa iztihotapilo povsod, ne da bi bil kdo to »žrtvovanje za domovino« izdal. Kancler Hitler, ki je nedvomno največji patriot dobe in z gled najmodernejšim kričačem o nacionalizmu in patriotizmu, je poslal v Švico en milijon dolarjev svoje stranke, dasi se nemška »domovina nahaja pred denarnim polumom.

Tak patriotizem ne more biti pravi, ker skušajo rešiti kričači samo sebe, ne pa celote. Prava more biti le ona domovina, k stremi za tem, da so

vsi »domovinaši« socialno enako preskrbljeni in kulturno enako svobodni.

V domovini, ki bi služila temu cilju, bi bila doma tudi »domovinska zvestoba«, ker bi bila kot gospodarska organizacija povezana v socialno pravično družbo.

Vsa moč v rokah Hitlerja

S posebnim zakonom, ki ga je izdala nemška vlada takoj po smrti Hindenburga, je bila vsa oblast prenešana na Hitlerja, ki je sedaj državni predsednik in kancler.

Hitlerja toraj ne bo nihče več oviiral in bo lahko izpolnil obljube, ki jih je svoječasno dal, ko še ni imel oblasti v rokah.

Nadaljevanje mezdnege gibanja rudarjev pri TPD.

Po poročilih, ki smo jih prejeli smo zvedeli, da so bili člani akcijskega odbora, ki zastopajo rudarje pri sedanjem mezdnem gibanju, na zahtevo ministra za rude in šume za dne 30. julija brzojavno klicani na razpravo.

Ministrstvu za rude in šume se je posrečilo, da je dobilo za Trboveljsko premogokopno družbo za 6000 ton premoga več naročil. Iz tega razloga želi da se na podlagi sklepa zadnje razprave pogajanja obnove in sporne

točke rešijo kompromisno. Povečana naročila bi dala dva dneva več zaposlite v mesecu.

Ker pa delavski zastopniki niso imeli pooblaščenja od rudarjev za pogajanje, so si izposlovali 8-dnevni rok, v katerem se bodo z rudarji glede nadaljnjih pooblastil dogovorili. Tozadevni shodi se bodo vršili v soboto in nedeljo v revirjih. Če bodo dobili dovoljna pooblastila, potem se bodo pogajanja v torek nadaljevala.

Predsednik Nemčije maršal Hindenburg umri

V Neudecku v Nemčiji je v četrtek, dne 2. t. m. preminul maršal von Hindenburg, star 86 let. Hindenburg je bil prvič izvoljen za predsednika Nemčije po smrti s. Eberta proti takratnemu kandidatu Marxu in Thälmannu. V vojnem času je bil vrhovni poveljnik nemške armade, ki pa se je ob preobratu kljub temu, da je bil prepričan monarhist, vsaj navidezno podredil odredbam republikanske vlade.

Umrlí predsednik je postal osovražen med demokratičnim meščanstvom in delavstvom v Nemčiji še le leta 1933, ko je pripomogel Hitlerju do oblasti.

Z ozirom na položaj, ki vlada v Nemčiji je smrt državnega predsednika vznemirjenje v vrstah režima še povečala.

Takoj po smrti se je sestala vlada, ki je izdala zakon, s katerim se združijo predsedniško mesto z mestom državnega kanclerja. S tem zakonom je avtomatično postal naslednik Hindenburga kancler Adolf Hitler. Ta način nasledstva je seveda zelo enostaven, vprašanje je le za koliko časa bo s takšnim nasledstvom zadovoljen tudi nemški narod.

V klerofašistični državi se teror nadaljuje

Vislice postavljajo — rabelj ima polne roke dela

Očitno je bilo za vsakogar, ki je v zadnjem času sledil dogodkom v Avstriji, da se je Dollfussova vlada izogibala trdim obsodbam narodnih socialistov, medtem ko je proti socialnim demokratom nastopila v februarjskih dneh z najhujšim morilnim orožjem in pustila obesiti v kratkem razdobju 10 delavcev-socialistov. Še-le sedaj, ko je avstrijski kancler Dollfuss padel, zadet od krogle narodnega socialista, je nova vlada obsodila na smrt tri hitlerjeve pristaše.

Razumljivo je, da so te smrtne obsodbe izzvale nov val ogorčenja med rjavimi fašisti, ki so že pričeli z demonstracijami in novimi nasilji.

Pripravlja pa se tudi delavstvo, ki se pridno organizira za bodoče boje. Že danes je jasno, da avstrijsko ljudstvo ne bo trpelo samozancev, ki po nalogu Italije vršijo nad ljudstvom strahovit teror in ga s tem hočejo prisiliti, da bi klonilo.

Vrnitev zaplenjenega premoženja Habsburgovcem

Avstrijski režim ima hude skrbi, kako se bo oddolžil Habsburgovcem. Povrniti jim hoče zaplenjeno premoženje in ukiniti svoječasno naredbo republikanske vlade, s katero je bil članom Habsburgov onemogočen povratek v Avstrijo.

Justifikacije na Dunaju in v Inomostu

Dne 31. julija sta bila na Dunaju obešena atentatorja Planetto in Holzweber, ki sta ustrelila kanclerja Dollfussa. Dne 1. avgusta pa je v Inomostu vojaško sodišče obsodilo na smrt narodnega socialista Friderika Wurniga, ker je ustrelil policijskega ravnatelja dr. Hickla. Smrtna obsodba se je izvršila par ur po izreku obsodbe. Istočasno je bil obsojen inž. Meyer na 20 let težke ječe na podlagi obtožbe, da je sodeloval z Wurnigom.

Nove aretacije

V Celovcu je bil te dni aretirani bivši deželni glavar Kernmajer, dalje dr. Guntram Wenger, predsednik deželnege sodišča na Dunaju in še nekateri odlični predstavniki iz vrst fašističnih meščanov, ki bodo vsi obtoženi veleizdaje.

Okoli 1500 beguncev iz Avstrije

Iz Avstrije je doslej pobegnilo v Jugoslavijo okoli 1500 hitlerjevih pristašev, ki so se udeležili zadnjih bojev. Čez mejo pa prihajajo še vedno novi begunci, katere oblasti sproti odpravljajo v Varaždin in Požego, kjer se nahajajo taborišča. Begunci se nadajo, da bo v kratkem zopet izbruhnila revolucija v Avstriji, kar jim bo omogočilo povratek v domovino.

Vstašem je zaplenjeno imetje

Vlada je nadalje sklenila zaplenbo imetja vseh, ki so sodelovali pri uporih ter izvedbo očiščenja med državnim uradništvom. Na Štajerskem in Koroškem niso prvega niti enemu učitelju izplačali plače.

Dr. Rintelen v zaporu

Dr. Rintelen, ki se je doslej nahajal v nekem sanatoriju na Dunaju, je bil po neuspelem poskusu hitlerjevcev, ki so ga hoteli osvoboditi, oddan v inkvizicijsko bolnico. V Avstriji zatrjujejo, da ima dr. Rintelen dva strela v hrbet in torej ni poizkusil samomora, da pa rane niso težkega značaja. Po okrevanju se bo moral zagovarjati radi veleizdaje.

Dr. Renner na svobodi

Kakor smo poročali, je avstrijski režim ob priliki zadnje revolte Hitlerjevcev dal brez vsakega povoda ponovno zapreti s. dr. Rennerja. Ker je bilo pričakovati, da bo na Dunaju radi tega prišlo do ponovnih demonstracij, so te dni s. Rennerja izpustili na svobodo.

Internacionala in komunisti

Emile Vandervelde, predsednik Socialistične delavske internacionale

Sprejetje ponudbe Komunistične stranke za sklenitev enotne fronte proti fašizmu in vojni s strani francoskih socialistov je vsekakor dogodek, ki sega daleč preko okvira francoske Socialistične stranke.

Takoj v početku naj povdarim, da se popolnoma strinjam z mnenjem Leona Bluma, Pavla Faureja in Lebas, da bi bilo že z moralnega stališča popolnoma nemogoče stavljenju ponudbo kratkoma odkloniti. Res pa je tudi, da ta presenetljiva sprememba komunistične taktike vzbuja upravičeno nezaupanje. Treba se je samo spomniti najbližje preteklosti in dogodkov. Dorriot je bil izključen (iz Komunistične stranke), ker je vzpostavil enotno fronto, dan kasneje pa sledi ponudba za sklenitev enotne fronte. Dnevno govore komunisti o socialistih kot socializacijah in socialfašistih, sedaj pa jih naenkrat vabijo za boj proti fašizmu. Komunisti sami priznavajo, da jim je enotna fronta le plašč za prikrivanje njihovega cilja, manever, s katerim izkušajo stvoriti celice v socialističnem gibanju in ga razkrojiti, nenadno pa pozivajo socialiste na skupne manifestacije, pri katerih naj bo vsak prepričan o osnovnih in taktičnih vprašanjih prav tako izključen, kakor tudi vsakršno nasilje in ki naj nimajo nobenega drugega cilja, kakor boj proti vojni nevarnosti in — kar v govorici boljševikov posebno čudno zveni — »boj za ohranitev demokratičnih svobod«.

To je v resnici prelepo. Zato lahko razumemo, da so po prečitaniu teh ponudb mnogi pomislili: »Timeo Danaos...« (»Bojim se Grkov, četudi prinašajo daril.«)

Pri vsem tem pa seveda nikakor ne smemo pozabiti, da inicijativa za skupne akcije, ki se je porodila v Parizu v burnih februarjskih dneh, očitno najbolj prija

globokemu občutku delavskih mas, vsaj v glavnem mestu Francije. Prezreti pa tudi ne smemo razlike, ki leži v tem, da socialistične stranke njihova internacionalna povezanost prav nič ne ovira, da zelo ljubosumno čuvajo vsaka svojo avtonomijo, dočim komunistične stranke in francoska komunistična stranka še bolj kot katerakoli druga, določajo svojo taktiko po navodilih, ki jih dobe od tretje internacionale iz Moskve.

Do včeraj so še vztrajali francoski komunisti proti volji velikega števila svojih članov pri svoji nerazumljivi taktiki vzdrževanja lastnih kandidatur pri ponovnih volitvah, kar je reakciji prineslo velike koristi — na povelje iz Sovjetske Rusije. Jutri že bodo brez dvoma prav tako slepo sledili nasprotnim navodilom, iz enostavnega razloga, ker je Moskva najbrže spoznala ogromno notranje nasprotje, ki leži med njenim vstopom v Društvo narodov in priznašanjem vsem strankam v Franciji iz razlogov mednarodne politike z eno edino izjemo, eni sami stranki, ki je kljub vsemu vedno odkrito in iskreno branila rusko revolucijo.

Pod temi okoliščinami nikakor ni mogoče dvomiti,

da je treba iskati vzrokov za nenadno spremembo komunistične taktike v vplivih in razlokih mednarodnega značaja.

Naši francoski sodrugji imajo zato tudi popolnoma prav, ako izjavljajo, da je treba njihov sklep ali priporočilo njihovega strankinega glavnega odbora v prilog enotni fronti — ki se na-

haja »na robu internacionale« — ne samo takoj utemeljiti pred internacionalo, ampak da se mora Socialistična delavska internacionala pečati sploh s celotnim problemom. Pri vsem tem pa se nikakor ne smemo varati, da se o teh stvarih v okviru izvrševalnega odbora internacionale brez dvoma ne bo odločevalo tako gladko kot na seji izvrševalnega odbora Socialistične stranke Francije.

Francija je trenutno edina dežela v zapadni in srednji Evropi — ne izvzemši Čehoslovaške — kjer ni komunistična stranka samo neznatna skupina. V Belgiji in Švici, v severnih deželah, v Angliji socialisti nimajo mnogo povoda podvzemat skupne akcije z neznatnimi manjšinami, ki sistematično obožujejo nasilje in ki prej motijo, kot pa da bi uspešno pomagale v boju proti fašizmu in vojni. Radi tega se postavlja vprašanje enotne fronte kot predstopnje organizatorične enotnosti samo v tej obliki, kakor jo je Socialistič-

na delavska internacionala že vedno postavljala:

razmotrivanje obeh internacional o celokupnem problemu.

Na našo v tem smislu dano iniciativo, v času, ko se je dopolnila tragedija proletarskih strank v Nemčiji ni dala Komunistična internacionala nobenega direktnega odgovora.

Ali se je naziranje Moskve med tem spremenilo? Ali so vojna nevarnost na Daljnem vzhodu in strašne posledice dogodkov v Nemčiji in Avstriji rodile sadove? Eksperimentu — pustolovščina nočemo reči, prav tako ne kot Pavel Faure — ki se dogaja v Franciji, bo sledila vsa internacionala z največjim zanimanjem. Ali bo ta dogodek prinesel preokret v zgodovini delavskega gibanja?

O teh vprašanjih, najresnejših v teh usodnih urah, bo Socialistična delavska internacionala v najkrajšem času razpravljala.

Kaj bo v Nemčiji?

Hindenburg umrl

Predsednik Nemčije feldmaršal Hindenburg je po daljšem bolehanju v četrtek, dne 2. t. m. ob 9. uri dopoldan umrl na svojem posestvu Neudeck. Hindenburg je bil vojaške rodbine in rojen v Poznanju 2. oktobra 1847. Služil je v vojski ter pozneje reaktiviran tudi v svetovni vojni. Po smrti prvega predsednika s. Eberta je bil leta 1925. izvoljen prvič predsednikom republike in ponovno leta 1932. Hindenburg je bil izvoljen za predsednika, ker je bil najpopularnejši general, za katerega so bile voljne glasovati meščanske stranke. Ob takratnih političnih razmerah bi bila vsaka druga kandidatura dvomljive vrednosti. Hindenburg je bil vojak in aristokrat, seveda vojak stare Nemčije. Objubil je sicer, da mu bo ustava sveta, pravica in red ter da se ne bo vmešaval v politiko. Hindenburg je to obljubo hotel izpolniti, toda ko se je popel Hitlerjev fašizem, je zmagal v njem aristokratski duh, da se je vdal Hitlerjevemu nasilstvu, odobril diktaturo in če že ne molče, pa vsaj brez javne opozicije vse politične zločine in rop ljudskih pravic. Socialnopolitične koncesije delavstvu in sodelovanje s socialnimi demokrati je imenoval nekoč boljševisko politiko ter s tem odslovil takratnega kanclerja in poveril mandat grofu Papenu, ki je med vojno vohunil za Nemčijo. Papen je zaupnik aristokracije in veleposesti. Zato je Hindenburg kot nepolitični poznejši tudi imenoval na njegovo priporočilo za kanclerja Adolfa Hitlerja.

Hindenburg je bil torej vez med staro Viljemovo in novo Hitlerjevo Nemčijo

in prav zdi se, da pomeni smrt starega vojaka mejnik, ob katerem se bo Nemčija zasukala na levo ali desno, mogoče jo zaloti v tem trenutku nova socialna ali pa le politična revolucija.

Ze dne 1. avgusta zvečer je imela nemška vlada sejo, na kateri je razpravljala v položaju. Treba je bilo rešiti vprašanje, kaj če predsednik umrje. Hitlerjeva vlada je to vprašanje enostavno

rešila. Sklenila je zakon, da v tem primeru prevzame vse funkcije predsednika republike kancler Hitler ter da sme določiti svojega namestnika.

Zakon nasprotuje nemški ustavi, ki določno pravi, da prevzame posle predsednika republike v slučaju njegove smrti predsednik najvišjega državnega sodišča v Lipskem. Hitlerjeva vlada je ta sklep enostavno ignorirala, kakor vse druge pravice naroda.

Smrt predsednika Hindenburga ni najboljši pomen za Hitlerjevo bodočnost. Poboji dne 30. junija, razpust napadalnih oddelkov in kaznovanje voditeljev teh oddelkov, vmešavanje v avstrijske notranje razmere ter preganjanje socialistov in komunistov so dejanja, ki so Hitlerju odtujila narod. Tudi v mednarodnem svetu je Hitler porušil vse boljše odnošaje, tako da je

Nemčija danes izolirana

ter da ima tudi doma pričakovati najhujšo socialno krizo. To so eminentni razlogi, ki sedanjemu režimu odtujujejo narod. Toda Hitler ima še hujšega nasprotnika v nemških generalih. Ni še gotovo, koga bo imenoval Hitler za namestnika predsednika, verjetno pa je, da bo moral kapitulirati pred generaliteto in vpoštevati nje predloge, če se bo hotel izmotati iz sedanjega neugodnega položaja.

Vsa Nemčija očita danes Hitlerju, da je pritrjal državo na rob propada. In če hoče Hitler ostati »upravitelj« Nemčije, se bo moral opreti na vojaško silo in sam sebe izročiti njej na milost in nemilost.

Morda bo Hitler poizkusil še eno predrznost. Po ustavi mora Nemčija voliti državnega predsednika Hitler je pa že danes diktator, ukine lahko ustavo ter proglasi sebe ali koga drugega za predsednika. Prav verjetno je, da poizkusi še to nasilstvo, ker ve, da je ogromna večina naroda proti njemu in njegovi politiki.

Hitlerjeva politika in vladanje je pustolovsko in se ne bomo nič čudili, če bo imelo tudi tak konec.

Monarhist in papist

Novi avstrijski kancler dr. Schuschnigg

Novi avstrijski kancler dr. Schuschnigg je šele 37 let star. Tudi je bila želja umorjenega kanclerja dr. Dollfussa, da postane, če se njemu kaj pripeti, njegov naslednik dr. Schuschnigg, ki je bil v zadnji njegovi vladi prosvetni minister in upravitelj justičnega ministrstva. Nazadnje pa le minister prosvete. Najmočnejši ljudje v novi vladi so kancler, knez Starhemberg in Fey. Vsi ti ljudje so monarhisti. Zlasti kancler dr. Schuschnigg se že leta in leta zavzema za obnovitev monarhije s Habsburžanom na prestolu. Tudi je dr. Schuschnigg med člani vlade najbolj izobražen. V nadaljnjem pa je novi kancler vnet zagovornik rimske cerkve, oče avstrijskega konkordata. Kanclerju je zaraditega tudi jako všeč, da je bil za nemškega poslanika imenovan nemški poslanik von Papen, ker pričakuje od njega znatne podpore za svojo politiko. Papen sicer ni politik. Med svetovno vojno je bil nemški špijon v Zedinjenih državah, odkodar so ga končno izgnali. Tudi v Nemčiji je igral vlogo »intriganta« proti bivšemu kanclerju Schleicherju in v znanem govoru v Marburg-u (Nemčija) proti Hitlerju ter se je imel zahvaliti samo Hindenburgu, da je ušel dne 30. junija t. l. smrti.

Novi kancler bo vsekakor skušal

utrditi katolicizem. Knez Starhemberg s svojim Heimwehrom ni njegov ideološki pristaš v vsem. Ta bi rad izoliral krščanske socialce, cesar pa kancler, če bo dvignil svojo avtoriteto tudi v inozemstvu, ne bo dopuščal.

Širša politika nove vlade gre za tem, da se poveča cerkveni vpliv v Avstriji in južni Bavarski, da se odpravi v Avstriji zakon proti Habsburžanom in jim vrne zaplenjena posestva. Uvod restavraciji monarhije pa naj bi bila namestitev državnega upravitelja nadvojvode Evgena Habsburškega namesto sedanjega predsednika Miklasa.

Ta politika se strinja z bistvom novega kanclerja in utegne uspeti, če jo bo podpiral tudi knez Starhemberg, ki je politično s svojim Heimwehrom sedaj najjači.

Novi kancler oznanja sicer spravljivo politiko ter se ne bo strašil niti sodelovanja z opozicijami, vendar pa ima njegova politika povsem zgoraj navedeni cilj.

V Nemčiji novi avstrijski vladi ne prorokujejo daljše bodočnosti. Skoraj razumljivo je to, ker bo nujno predvsem, da se razčisti zlasti ingerenca na avstrijsko politiko med kanclerjem in dr. Schuschniggom in voditeljem Heimwehra knezom Starhemborgom.

Železničarske »razlike« iz leta 1923/24 bodo izplačane

Pomagale so tožbe in »Del. Politika«

Nedavno smo poročali, kako se zavlačujejo že 10 let izplačevanje takozvanih »razlik« med povišano in izplačano mezdo železniških delavcev iz leta 1923 in 1924. Ugotovili smo, da je eden železničar to svojo razliko že iztožil.

Na podlagi tega poročila v našem listu so se odločili zlasti odpuščeni in vpokojeni železničarji v Mariboru, da bodo tudi oni tožili. Poprej pa so po svojem zastopniku direkcijo drž. žel. nekateri še enkrat opomnili, naj izplača to razliko. Dobili so odgovor, da se bo razlika »morda« izplačala do konca tega leta in nato zopet, da je generalna direkcija zaenkrat prepovedala izplačilo razlik. Takšen odgovor je dobil od direkcije zastopnik železničarjev dr. Reisman še prejšnji teden ter je nato vložil v imenu več železničarjev proti državnemu zakladu tožbe na izplačilo teh razlik. Te dni je sresko sodišče v Ljubljani že razpisalo razprave o teh tožbah na dan 11. avgusta t. l.

Danes pa je dobil dr. Reisman obvestilo državnega pravobranilstva v Ljubljani, da se je železniška uprava odločila, naj se razlike takoj izplačajo in se iste po poročilu drž. pravobranilstva železničarjem, ki so vložili tožbe, že nakazujejo.

Mirno lahko trdimo, da je pripisati ta uspeh opozoritvi »Delavske Politike« in »Volksstimme«, da je možno te razlike iztožiti.

Izplačilo razlik bo posebno prav prišlo neštetim starim vpokojencem, ki

so stari nad 70 in nad 80 let ter številnim odpuščeni železničarjem, ki so na cesti brez posla.

Delavstvo, zlasti pa prizadeti železničarji, lahko sedaj zopet na tem slučaju uvidijo, kake velikanske važnosti je za nje delavsko časopisje in delavska organizacija.

Doma in po svetu

Pred sodiščem za zaščito države v Beogradu je bil minuli torek zaključen proces proti 29 takozvanim »vstašem«, ki so jih organizirali v Italiji in na Madžarskem. Tomo Posesi in Mate Grestiček sta bila v odsotnosti obsojena na smrt, dva obtoženca na dosmrtno ječo, ostali pa na ječo od 2—20 let.

Bivši španski kralj Alfonz je se dni prispel v Zagreb, kjer se je nastanil v hotelu »Esplanade«.

Smrtna nesreča bolgarskega novinarja. Nekateri sofijski in inozemski novinarji so se dne 2. t. m. na povabilo vlade ogledali nekatere kraje v Bolgariji. Ob tej priliki se je zgodila avtomobilska nezgoda, ki je terjala smrtno žrtev. Ubil se je novinar Nikopor Bogdan, trije novinarji pa so dobili težke poškodbe.

Italijanske čete odpoklicane. Dne 2. t. m. so bile italijanske čete, ki so se nahajale na Avstrijski meji, odpoklicane.

Novi avstrijski kancler von dr. Schuschnigg namerava v kratkem v spremstvu kneza Starhemberga obiskati

Tone Maček:

90

Slučaj Kumberger

Tako je šlo izpraševanje in odgovarjanje vsevprek. Profesor je bil kakor živ leksikon domoznastva. France ga je občudoval in pazno sledil ob strani stoje, njegovim pojasnilom. Misli si je: vsega tega bi pa še Kurent ne vedel. Kako srečni so nekateri ljudje, da si lahko toliko znanja pridobijo.

Nenadoma ga je Janez odzadaj močno pocukal za suknjič. Ozrl se je za njim, pa ga je komaj še videl, kako jo je ucvril doli po bregu. Tekel je še on za njim. Doli jima je neka ženska mahala z belim robcem naproti. Bila je Lavškova Meta, vsa zasopla in rdeča v obraz.

»Pa smo se hitro našli,« je dejala in veselo prozila roko v pozdrav.

»Kedaj pa si prišla,« je vprašal Janez in je hitel stiskati ponujeno roko.

»Ravnokar. Nisem si še prav oddahnila, si me že zapazil. Sem se bala, da se v tej gnječi sploh ne bomo našli.«

»A, zato si se ti Janez ves čas tako nemirno oziral okrog! Pa mi nisi nič povedal.«

»Saj še sam nisem bil siguren če pride.«

»Pa sem res težko šla od doma. Dela imamo čez glavo, zato pa sem tudi tako pozna. Končno sem vendar izprosila od očeta tri krone za na pot, čeprav je mačeha hudo godrnjala. Pa mislim, da si ves mesec že zaslužim tri krone.«

»Kaj ne da bi prišla, čeprav bi ti nič ne dali?«

»Ne vem. Mogoče. Ali bi imel ti dosti za oba?«

»Bi se že našlo.«

»Kako pa pri nas doma?« je poizvedoval France.

»Vse po starem. Zdravi so in obdelano imajo tudi. Vaša Julka je pri nas pomagala žeti. Tone jim je poslal v pismu dva papirnata dolarja.«

Medtem se je polagoma zmračilo. Nebo na zapadu je še žarelo v bledem rumenilu, ki je vedno bolj ugašalo. V doline je tiho stopala noč, le vrhovi gor so se še jasno očrtavali. »Zvonec želja« v kapeli je neumorno cingljal v tihi večer in pošiljal brez števila tajnih, navčnih, otroških, skromnih, bahavih, dobrih, slabih, pravičnih in tudi samosilnih in zločinskih želja v nebeske višave, kjer so krlitati uradniki najbrže imeli z njimi polne roke posla. Koliko je bilo ugodno rešenih, ne moremo vedeti, domnevamo pa, da je večina njih najbrže romala v koš, potem ko so se zabeležile v statistiki. Saj vsa socialna politika obstoji pri nas večinoma iz statistike in najbrže tudi v nebeskih uradih v tem oziru ni boljše. Kjer nič ni, se tudi pravica zgubi.

Meto je streslo, zato je oblekla jopico.

»Obeta se hladna noč.«

»Da, poiskati si moramo kje kak ugoden prostorček, za vetrom.«

»A najprej bi rada kaj pila. Strašno sem žejna.«

»Kaj pa? Hočeš vina, hrušovca. Piva tu gori nimajo Ali mogoče medice?«

»Saj res, nad medico pojdimo.«

Sedli so na kamen poleg šotora z vrčem medice. Meta je vzela iz svojega cekarčka rumeno zapčen smetanov štrukelj in ga razdelila.

»Sem ga šele opoldne na hitro roko spekla, potem ko sem končno za gotovo vedela da grem. Mačeha me je venomer opazovala, da ne bi kaj preveč vzela. Ta ženska se kar ne more sprijazniti z mislijo, da bi jaz mogla iti od hiše in da bi izgubila deklo ki je ni treba plačati. Ali da bi mi kaj privoščila, tega pa ne. No, do jeseni bom že še prestala.«

»Nič ne maraj, saj bo hitro minilo.«

Pri Sveti Neži je zopet začelo zvoniti. Meta je vstala.

»Spodobi se da gremo tudi v cerkev če smo že napravili to dolgo pot.«

Sli so. V cerkvi so se ravnokar pričele drugič pete litanije. Bila je polna ljudstva in le s težavo se je bilo mogoče predrenjati do srede cerkve.

(Dalje prihodnjic.)

Mussolinija. — Taka je avstrijska neodvisnost.

Nameravano Rintelenovo vlado bi bili baje tvorili naslednji: Dr. Rintelen, Habicht, prof. Hoffmann, general Wagner, bivši dunajski policijski šef dr. Brandl, prof. Gleibach, dr. Frauenfeld, direktor dr. Appold in Neubacher. To listo so baje zaplenili v stanovanju dr. Rintelena po ponesrečenem puču.

Bivšega dunajskega župana izpuste iz ječe? Državni tožilec je priporočal vladi, da bivšega župana s. Seitzja in druge člane izvršnega odbora socialno-demokratske stranke lahko izpusti na svobodo. Po petih mesecih šele je menda prišla avstrijska pravica do prepričanja, da vodilni socialni demokrati niso — zločinci. Če ni mogoče kaznovati nadomešča kaznen preizkovalni zakon.

52 socialistov aretiranih

V Španiji je v mestu Cacezesu vrkla policija na tajno zborovanje, ki so ga priredili socialisti in jih 52 aretirala.

Kaj spet narašča draginja?

Naša država je agrarna država. Agrarna politika pa ne odgovarja, še manj konzumentska. Poglejmo: sladkorna pesa se prideluje doma, predeluje se pri nas, dasi po večini inozemskih in po dveh domačih, državnih tvornicah, pa je cena tako velikanska, da slišimo venomer, kako velike zaloge ostajajo v tvornicah, ker — to je jasno — ljudje ne morejo kupovati niti sladkorja, ker je tako drag. 1 kg sladkorja stane več kakor 5 kg moke! Pa še vedno ni odpomoči. Obljub je bilo že dovolj, vendar od obljub se ni še nihče nasitil. Vse so prazne, posebno, če jih nihče ne uresniči. Mnogo upanja je daljal izstop obeh državnih tvornic iz kartela. Cene so se tedaj res znižale — za malenkost, za 0.50 Din in za 1 Din, toda ta stvar ni dolgo obstala. Pred nekaj mesecem dni je pa menda bilo ustvarjeno spet nekakšno sodelovanje med državnimi in zasebnimi tvornicami sladkorja — in posledica tega je — porast cen sladkorja, ki se je podražil na debelo v tem mesecu za Din 1.50. Kaj bo dalje, ne pove nihče? Mi menimo, da bo konzum sladkorja padel še naprej, zaloge se bodo večale, ljudstvo, ono ubogo ljudstvo, ki bi za življenje najbolj potrebovalo redilnega sladkorja, bo pa ostajalo brez njega in bo izročeno na milost in nemilost nezadostni prehrani in boleznim. Če je to namen sladkornih tovarnarjev, so ubrali pravo pot. Če pa kaj takega namen teh kartelistov biti ne sme, naj oblasti presekaajo brez besed gordijski vozol takega izkoriščanja in naj napravijo enkrat za vselej konec temu. Pri tem naj pa dajo z znižanjem neznosnih in neprimernih trošarin in poslovnega davka na sladkor, dober vzgled in stvar bo v redu. Zadevo je treba rešiti — če ne — pridejo posledice.

Tudi v ostalih predmetih je opaziti čvrsto tendenco. Trgovinske pogodbe z različnimi tujimi državami jo še učvrščajo. Morda je to za kmeta — najbrž pa predvsem za prekupca — koristno? Toda kaj poreče konzument, ko naraščajo cene moki, koruzi, masti in jajcem? To so vendar predmeti, ki za večino ljudi tvorijo vsakdanji kruh! Kdo dá delavstvu ekvivalent zato, da bodo kmetje, v veliko večji meri pa še prekupci in izvozniki več zaslužili? Kdaj pride naš konzument do kakega vpliva in do kake besede pri nas? Imejte obzir tudi do teh, ki tvorijo 75% vsega našega prebivalstva!

Toliko za danes. S.—s.

Ljubljana

Socialna ali moralna tragedija. V Ljubljani je živela rodbina Serša-Cepuder. V rodbino je hodil zenin invalid. Oče je bil jako slaboten in ni imel pravih dohodkov. Istotako mati. Končno so očeta v soboto najbrže ubili s sekuro, očitno, ker jim je bil nadležen. Pri ogledu na licu mesa so našli nekaj kosti in manjše dele telesa. Umor je bil odkrit s tem, da se je pastorka utopila ter zapustila listek, na katerem se opravičuje, da ni morilka ter namigava, kdo je morilec. Preiskava pa še ni mogla ugotoviti vseh podrobnosti.

Črna lista narodnih in „nenarodnih“ ter „protidržavnih“ železničarjev v Mariboru

Dolgoletni predsednik g. R. Tumpej izključen iz Udruženja Jugoslovanskih Narodnih železničarjev v dvorani Narodnega doma

Živimo v času, ki je posebno značilen tudi radi tega, da strahovito hitro in čez noč izginejo iz pozorišča še večerajšnji narodni voditelji, ki so jih pravkar nosile mase na rokah. Tako se je zgodilo nedavno tudi z bivšim predsednikom nacionalnih železničarjev v Mariboru. Ko je bil ta g. Tumpej odstavljen s predsedstva, so šele začeli malo točneje pregledovati delovanje Udruženja pod njegovim predstvom v Narodnem domu. In pri tej reviziji so med drugim izvele iz omare tudi

črno listo mariborskih železničarjev,

ki so bili deloma več let člani istega nacionalnega združenja, plačevali članarino, deloma pa niso bili člani, a dolga leta zvesti uslužbenci države, ki jim ni imel nikdo ničesar protidržavnega očitati, ker bi sicer itak takoj izgubil svojo državno službo.

Nekateri železničarji so bili s posebno pripombo označeni kot hudi nasprotniki nacionalnih društev, kot najhujši oni, ki so bili »plavo« podčrtani. Ti so bili osumljeni celo propagande za Avstrijo, torej očitnega državnega izdajstva.

Kakašna je ta lista in kdo je na njej?

Lista izgleda sledeče:

Fischer Izidor, činovnik, Pilaj Alojz, činovnik, Čurin Ivan, zvančnik, Felzar Edvard, delavec, Gril Jakob, zvančnik, Zelenka Jakob, zvančnik, Frančič Heinrich, zvančnik, Breznik Alojz, zvančnik, Šeruga Alojz, zvančnik, Unger Franc, zvančnik, Pavličič Franc, zvančnik, Miklavžina Konrad, zvančnik, Uran Alojz, činovnik, Klampfer Rudolff, činovnik, Marinič Andrej, činovnik, Oman Ignac, činovnik, Kotnik Ivan, zvančnik, Ekart Anton, zvančnik, Lapuh Franc, zvančnik, Zohar Avgust, zvančnik, Strucelj Fr., zvančnik, Fabian Martin, zvančnik, Fišer Jože, zvančnik, Mlakar Jakob, zvančnik, German Alojz, zvančnik, Saletinger Karel, zvančnik, Kozar Jo-

že, zvančnik, Eferl Franc, zvančnik, Florjančič Anton, zvančnik, Trapučar Štefan, Zorzini Simon, zvančnik, Kovačević Andrej, zvančnik, Premerl Artur, zvančnik, Levčnik Franc, zvančnik, Masten Martin zvančnik, Salamon Otmar, zvančnik, Glaser Mirko, zvančnik, Šetar Alojz, zvančnik.

Plavo podčrtani propagirajo z dobrimi razmerami v Avstriji in da bode itak drugače, ker bodo meje spremenjene.

Vsi so hudi nasprotniki nacionalnih društev oziroma organizacij in izražajo mržnjo povsod do istih oziroma do njihovih predstavnikov. Najhujši so tisti, kateri so z modrim svinčnikom podčrtani.

Druga lista:

Hriberšek Ivan, zvančnik, Satler Miroslav, Vapotič Franc, zvančnik, Ogrizek Jakob, zvančnik, Teraš Rudolf, zvančnik, Leonardo Peter, zvančnik, Zepcevc Franc, zvančnik, Golob Jože, zvančnik, Fras Karol, kretnik, Kocbek Jože, kretnik, Kopic Franc, kretnik.

Ko je bila lista najdena, je sklicalo novo vodstvo udruženja sestanek članstva v veliko dvorano Narodnega doma nekako pred tremi tedni in je bil ta sestanek ogromno obiskan. Predsednik g. Lukarčič je prečital listo in nato ob nepopisnem ogorčenju članstva predlagal izključenje g. Tumpeja in g. Prelovškega iz udruženja, kar je bilo sprejeto z gromkim aplavzom. In tragično zanimivo je, da se ni dvignila niti ena roka, niti en glas v obrambo g. Tumpeja.

Ko so še nosili g. Tumpeja na ramenih . . .

Še dne 8. majnika p. l. pa je pisal »Mariborski Večernik« o veličastnem shodu mariborskega delavstva:

»Ko je g. Tumpej zaključil svoj govor, navdušenje množice ni moglo več ostati v mejah. Krepke delavske roke so se izprožile proti mizi in dvignile svojega VODITELJA na ramena . . .«

Maribor

Priprave za prireditev III. mariborskega tedna so v polnem teku. Prireditev bo otvorjena v soboto, dne 4. t. m. in bo trajala do 15. t. m. Ob tej priliki bo otvorjenih cela vrsta razstav. Poleg razstav se bodo ob tem času vršile razne športne tekme, kongresi in občni zbori raznih ustanov. Gledališče se marljivo vadi za uprizoritev zabavne Golijeve komedije »Kulturna prireditev v Črni mlaki« na prostem. Za obisk prireditev je dovoljen 50-odstotni popust na jugoslovanskih železnih in parobrodih.

Prednaznanilo, Delavska kulturna in športna društva v Mariboru bodo priredila v nedeljo, dne 16. septembra t. l. veliko skupno prireditev na športnem prostoru SK »Svoboda« ob Magdalenskem parku. Krajevni medstrokovni odbor naproša vsa delavska društva, da na ta dan ne prirejajo drugih prireditev. V slučaju slabega vremena se bo prireditev vršila teden dni pozneje.

Od št. Ilja do Praga je cesta asfaltirana ali pa tlakovana. Mariborčani pa bi bili srečni, ako bi dosegli to, da bi bile vsaj glavne ceste, trgi in ulice v mestu tlakovane. Rešeni bi bili v poletnem času neznosnega prahu, pozimi in v slučaju slabega vremena pa blata. Dokler merodajni krogi temu vprašanju ne bodo posvečali več pažnje, je ves trud za povzdigo tujskega prometa zaman.

Drava zahtevala novo žrtev. Minuli pondeljek je utonil v bližini broda na pobreežki strani 15-letni učencec Viljem Bauman s Pobrežja. Nek tovariš mu je sicer skušal priti na pomoč, toda Baumana je med tem že zagnila Drava in je bila vsaka pomoč zaman.

Tujsko-prometna knjiga »Mariborske slike«. V založbi Ljudske tiskarne je izšla za letošnji Mariborski tedne lična knjiga »Mariborske slike«, ki vsebuje mnogo zani-

mivih zgodovinskih podatkov o razvoju Maribora, industriji, obrti in trgovini. Knjiga vsebuje tudi številne posnetke iz Maribora in bližnje okolice. Statistično in zgodovinsko gradivo je zbral in uredil s. F. J. Mrčenič, posnetke pa je napravil Ivan Kovačič. Knjiga obsega 160 strani in stane 6 Din.

23 kaznivencev tukajšnje kaznilnice je bilo te dni pogojno izpuščenih na svobodo.

Uradne ure pri sodišču. Od 1. do 31. avgusta so pri sodišču uradne ure od 7.30 do 13.30.

Radi regulacije Pobrežke ceste pri glavnem mostu so pričeli podirati Turkovo hišo, ki jo je nedavno tega v to svrhu kupila mestna občina.

Mestna občina je te dni prevzela od gradbenih tvrdk poslopje nove carinske pošte. Ko bo kolovadacija izvršena, se bodo vselili uradi, za katere je bilo poslopje zgrajeno, predvsem carinska pošta in obmejna policija.

Smrtna kosa. Minuli četrtek se je vršil pogreb 74-letnega mestnega delavca Ivana Mohoriča. Preminuli je bil dolgo vrsto let naročni delavskih časopisov. Čast njegovega spomina! Preostalim naše sožalje.

Vajeniška in pomočniška razstava. Slovensko obrtno društvo bo priredilo vajeniške in pomočniške razstave, ki se bo tvorila dne 4. avgusta 1934 in bo trajala 10 dni. Razstava ima namen vzpodbujati naraščaj k čim popolnejši strokovni izobrazbi.

Delavci in nameščenci! Jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Celje

Medstrokovni odbor. 20. julija se je konstituiral zopet na novo ustanovljen Medstrokovni odbor, kateri že lepo deluje. Imel je že 3 seje in na zadnji je sklenil, da vse svobodne strokovne organizacije prijavljajo svojo članstvo vsak mesec sproti Medstrokovnemu odboru, tako da bo razviden razvoj naših organizacij.

Svoboda je sklenila, da bo ob priliki koncerta libojske Svobode priredila skupni izlet v Koseze z novo ustanovljeno podružnico Štore in Ljubečno. Snidemo se na cilju v gostilni Dolenc v nedeljo, dne 5. avgusta. Izlet ima namen, da se bomo spoznali in skupno zapeli nekaj svobodnih pesmi. Sodrugi in sodružice, pripeljite še svoje znanke in prijatelje, tako da bodo videli, kako je lepo, če se delavci razumejo in pokažejo svoje kulturno delo. Zavedamo se, da so take prireditve obenem najboljša agitacija za našo Svobodo. Toraj pridite v nedeljo v Koseze v obilnem številu. — Družnost!

Trbovlje

Kluba Retje—Dobrna skupno priredita v nedeljo, dne 5. avgusta delavski športni dan na igrišču SK Amaterja s tem-le sporedom: Dopoldne ob 9. uri Old boy Retje: Old boy Dobrna. Ob 10. uri nogometna tekma Rudar: reprezentanci rezerv Retje: Dobrna. Popoldan ob 14.30. uri reprezentanca Svoboda: Sloja (Zag.). reprezentanci B. Retje-Dobrna. Ob 16. uri koncert delavske godbe pod vodstvo g. Toneta Hudarina. Ob 17. uri glavna tekma ASK Primorje 1.: reprezentanci Retje-Dobrna. — Vabimo prijatelje delavskega športa.

Liboje

Strokovni članski sestanek. 26. julija smo imeli članski sestanek pri Dolencu v Kosezah, na katerem je poročal predsednik celjske podružnice Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije s. Oset o kolektivni pogodbi, katera se sklepa v tukajšnji keramični tovarni med delavskimi zaupniki in vodstvom tovarne. Sestanek je bil imponzant. Lepo število sodrugov in sodružic, ki so že nanovo pristopili k organizaciji, je poseglo v debato, kar kaže izredno zanimanje našega delavstva za njegove pravice. Celu sodružice so se izrazile: »Me bi prišle na vsaki setanek, pa nismo bile organizirane, moški so se pa kar na tihem organizirali. Sedaj smo pa tudi me tukaj! Treba je le pozdraviti, da so sodružice prišle do prepričanja, da je tudi žena človek, kakor moški in da vsi skupaj trpimo ter da se radi tega moramo tudi boriti za ta trdno zasluženi kruh. Vsi za enega, eden za vse! Želja članstva je tudi, da pride s. centralni tajnik na shod. S. Oset je obljubil, da se bo to zgodilo kakor hitro bodo pogajanja za kolektivno pogodbo končana. Naloga zaupnikov bo, da bodo spravili vse delavstvo na shod.

V ogledalu

Morda ne bo odveč, če si to zapomnimo! Dr. Dollfussa, junaka februarjskih dni 1934, ni več. Pred cerkvijo sv. Štefana je bila ob njegovem pogrebu zbrana številna katoliška duhovščina s kardinalom dr. Innitzerjem na čelu. »Slovenec« poroča o tem: »Po opravljenih cerkvenih slovesnostih je spregovoril nekaj besed o pokojniku kardinalu dr. Innitzer, ki je slavil kanclerja zlasti kot dobrega katoličana in služabnika cerkve. Stavljal ga je za vzgled celi Avstriji in svetu kot državnika, ki je tudi v praktičnem življenju uveljavljal katoliška načela.« (Podčrtal »Slovenec«) All right! Ali si bodo vsi zapomnili, ki v praktičnem življenju uveljavljajo katoliška načela? Če si bodo, bo prav, bodo vsaj vedeli vsi svobodoljubni avstrijski državljani, kdo jih je oropal vseh državljan-skih pravic in svoboščin, kdo je ravnal z ustavo, na katero je prisegel, kakor s cumjio papirja in kdo je brez sramu izvedel ustavo, kdo je borca za svobodo pustil prav brez vsake preiskave pobesiti in pobiti, kdo je dal na nedolžne otroke in žene streljati, kdo je ukradel delavstvu vso njegovo lastnino, ki si jo je s krvavimi žulji v teku desetletij priborilo, kdo je okradel delavstvu vse organizacije itd., itd. — in vedeli bodo tudi, da se vse to imenuje — praktično uveljavljanje katoliških načel in da stavlja katoliška cerkev onega, ki vrši kaj takega, za vzgled vsemu svetu. Še enkrat pravimo: All right! Se bomo vsaj poznali.

»Največja« Avstrija. »Slovenec« daje svojim simpatijam prav rad prilastek. »Največji, najženjalnejši, najboljši« itd. so stalno pri »Slovencu« v zalogi. In kolikor se spominjamo nekaj let nazaj, imamo zdaj že dva »največja« Avstrija, dr. Seipla in dr. Dollfussa. Sta sta si v marsičem tudi slična; v praktičnem izpolnjevanju katoliških načel, v praktičnem sovraštvu do delavskega gibanja sploh in do marksističnega še posebej itd. In se eno sličnost imata: vsak izmed njiju je odnesel s seboj svoj posebni pečat: dr. Seipel s 15. julijem 1927 in 90 žrtvami soldateske, ki je na brezbrambno množico streljala na povelje tega prelata in kanclerja »ohne Milde«. In dr. Dollfuss je pa vtaknil za klobuk vse kletve borcev za svobodo, ki so v februarju 1934 branili najosnovnejše človeške pravice, katere so naskokovali v znamenju uveljavljanja praktičnih katoliških načel, osredotočenih v geslu: »Več teme in manj prostosti!« dr. Dollfuss in njegovi oprede. In kakor je bila tedaj zahvala od strani Rima blagoslov, tako sta naša obadva — »v svinčenem in krvavem boju« z delavstvom preskušena »največja« Avstrija — tudi po smrti skupno pozemsko odklovanje: Vatikan jima je dovolil zadnje počevališče v Votivni cerkvi. Mi samo obžalujemo, da so razstave »Pro Deo« tako nepopolne, da jim manjka eden izmed najzgodnejših rekvizitov: z dokumenti in slikami dokazana življenjska in pa opisa praktičnega uveljavljanja katoliških načel obeh »največjih« povojnih Avstrijev dr. Seipla in dr. Dollfussa. Sic.

Jesenice

Zahvala jeseniškim kovinarjem!

Savez Metalnih Radnika Jugoslavije, podružnica Moste in Ljubljana. V imenu vseh izletnikov, kateri so se udeležili izleta na Jesenice, dne 21. in 22. julija, se najprisrčnejše zahvalujemo vsem sodrugom in sodružicam na Jesenicah da prekrasen sprejem, katerega so nam priredili na kolodvoru, za sodružno naklonenost pri preskrbi prenočišč, pri kateri priliki moramo posebno poudariti dobrodušnost jeseniških kovinarjev, da so se odrekli udobnosti v lastnih stanovanjih, samo da so zadovoljili svoje sotrpine iz Ljubljane.

Sodrugi in sodružice na Jesenicah! Vase sodružno razpoloženje napram kovinarjem iz Ljubljane in Most bo ostalo nepozabno.

Nadalje se zahvalujemo vsem vodilnim sodrugom na Jesenicah za skrbno pripravo in vzorno organiziran sprejem, ki s ga pokazali ob priliki našega izleta.

Sodrugi zavedajmo se, da je edino ta pot pravilna po kateri hodi naš organizirani proletarijat. Naša stavba, naš ogromni Mi rase, treba ga je samo skrbno zidati.

Sodrugi na Jesenicah povejte to še Vašim plašljivcem, da ne bodo iskali organizacije tam, kjer je faktično ni in, da je njihova kot naša edino prava organizacija na Jesenicah samo podružnica Saveza Metalnih Radnika Jugoslavije. Vse drugo pomeni samo razdiranje skupne moči.

Sodrugi, na delo in premagali bomo težkoče, obenem pa si osigurali boljše bodočnost.

Izletni odbor podružnice SMRJ, Moste.

Kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob pol 9. uri zvečer (v nedeljo v slučaju slabega vremena tudi ob 3. uri pop.) zvočni vefilim »Zaročenka-vdova«. V gl. vlogah Martha Eggert in Georg Aleksander. Dodatki običajni. Prihodnji spored: »Zvezda Valencije«.

Kranj

»Svoboda« bo priredila v nedeljo, dne 5. avgusta t. l. izlet na Kofce. Odhod iz Kranja v soboto zvečer z zadnjim vlakom ali iz Tržiča ob 10. uri zvečer izpred gostilne »Zadružni dom«. Delavci in delavke, na planini na svidenje! Družnost!

Delavci in delavke, posečajte samo tiste brivske in gostilniške lokale, kjer je na razpolago »Delavska Politika« S tem pokazete svojo zavednost.

Ali si že poravnal naročnino?

Kruh in pecivo naj delavec kupuje le od Delavske pekarnice v Celju

Nabirajte člane

za Canarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

Zabukovca

Tako obračunavajo delavci. V nedeljo, dne 29. julija t. l. ob pol 4. uri popoldne je bil sklican shod »Narodne strokovne zveze« v rudniški kantini v Zabukovci. Ker je bil napovedan govornik iz Maribora nas je začelo mikati kdo bo res prišel oznanjat nacionalno misel med nas poštene državljane. Pa čujte, ko ga smo zagledali Bivšega udeleženca znanih trboveljskih dogodkov po svetovni vojni. Zalostno nas je ogledoval, ker je v nas spoznal stare borce marksistične misli. Odlagal je s svojim referatom, tako da je bila že ura 5 in smo bili že v skrbeh, da ne bo nič. Nato se je pa le oju-nalil Naprosil je nekega »bojevnika« da je predsedoval, med tem je pa Jaka, kot sklicatelj shoda prebiral in študiral »Slovenca«.

Gospod iz Maribora so začeli tipati. Delavci pa smo ga opomnili, da naj najprvo v svojo malho pogleda. Nato se je pa zale-tel v upravo Delavske zbornice, nemške so-druge je imenoval izdajalce. (Kaj pa on, predsedavček, ki je nekoč oznanjal revolu-cionarni evangelij?) To pa je vzelo našim sodrugom zadnje potrpljenje in kakor na-povelje so zapustili zborovalni prostor, kaj-ti tako neokusne fraze pa res nismo prič-a-kovali. Tako so ostali predsednik »bojev-nik«, g. Jaka s »Slovencem« v roki in mari-borški referent med štirimi stenami sami. Končno so konstatirali, da nas je treba vse prijeti, ker nečemo poslušati takega ma-ričevskega gospoda. Sodrugi, tako se postopa s takimi gospodi, ki begajo delavstvo in sejejo med delavstvom nasprotstva in neslo-ga, da se lahko jača kapitalizem. Gospodu »bivšemu« pa svetujemo, da naj v Zabukovco raje več ne hodi poskušat svoje sreče, kajti tukaj je še trdnjava, ki je kos tudi največjim kalibrom. Razen tega pa gre-sta nacionalizem in fašizem po vsem sve-tu že rakovo pot. Sodrugi rudarji, vaše me-sto je v »Zvezi rudarjev Jugoslavije«, kajti ona edina je zgrajena na razredno bojovni podlagi, ki garantira uspeh za delavske pravice. Živela solidarnost in organizacija Z. R. J! Živel razredni boj!

Počitniški domovi za vajence(ke) v Avstriji

Dokler je imela vpliv socialna demokracija

Iz brošure, ki jo je izdal pod naslovom »Ein Bollwerk der Liebe zur Jugend« (Branik ljubezni do mladine) g. Avgust Marianek, ravnatelj urada za vajeniško skrbstvo pri zveznem ministertvu za socialno upravo na Dunaju, posnemamo naslednje:

Od avgusta leta 1918 pa do 31. decembra 1933 se je poslalo

120.782 gojencev, in sicer 77.735 vajencev in 43.047 vajenk s 3.163.011 oskrbnimi dnevi

v počitniške domove na deželo v petnajstih letih obstoja te ustanove. Največ vajencev je bilo poslanih v Bad Fischau 37.356, ostali pa v enajst drugih domov. V letu 1928 je bilo doseženo tudi največje število 12.000. Samih du-najskih vajencev je bilo v vsej dobi pos-lanih

62.719 in 38.767 vajenk, skupaj 101.486 oseb.

Lani 1933 je bilo v šestih počitniških domovih na oddihu Fischau 2064 vajencev in 284 vajenk s 54.593 oskrbnimi dnevi, Gebelsburg 204 vajenci s 4872 oskrbnimi dnevi, Grödigg 922 vajencev z 21.432 oskrbnimi dnevi, Atzenbrugg 116 vajenk s 2543 oskrbnimi dnevi, Bruck a. d. Ceitha 1153 vajenk z 26.714 oskrbnimi dnevi, Wieselburg 1318 vajenk s 31.251 oskrbnimi dnevi, skupaj

6061 gojencev s 141.405 oskrbnimi dnevi.

Dunajske bolniške blagajne so oskrbovale 2970 vajencev in vajenk s 54.930 oskrbnimi dnevi ter

prispevale 149.492 šilingov

in ostale avstrijske bolniške blagajne za 361 vajencev s 9074 oskrbnimi dnevi 28.112 šilingov. Občine in ostali uradi za 750 vajencev s 15.373 oskrbnimi dnevi s stroški 33.659 šilingov.

Delavski pravni svetovalec

Vprašanje: Ali je žena odgovorna za dolgove moža?

Odgovor: Zakon določa, da je zakonski mož v vsakem primeru kot glavni družine obvezan zakonsko ženo svoji imovini primerno vzdrževati in jo zastopati v vseh primerih. Iz tega izhaja, da mora zakonski mož poravnati vse dolgove, katere je napravila žena za svoje vzdrževanje in vzdrževanje rodbine. Za dolgove, ki jih je napravil mož v svojem obrtnem ali trgovskem poslovanju žena ne odgovarja, enako ne odgovarja žena tudi za one

dolgove, katere je napravil mož za vzdrževanje svoje rodbine.

Ako ima zakonska žena svoje lastno premoženje, se domneva, da je poverila možu upravo tega premoženja. Mož pa sme premoženje svoje žene upravljati le toliko časa, dokler žena temu ne ugovarja. Proti upravi premoženja s strani moža žena lahko ugovarja sodnim putem in da svoj preklit tudi v časopise. V časopisih objavi, da mož ni več upravičen upravljati njene imovine.

Žene naj povedo

Epidemija prostaških umorov se je razširila po Evropi, piše »Narodni Osvobodenci«, nov vpad barbarov se vrši: Umor Dollfussa ni nič manj barbarski kakor moritev plave rase v Nemčiji. Strahovito dejanje je njegovo ženo potrla. Danes Dollfusovo ženo, včeraj Wallischevo, katere mož je umrl na višlicah. Enstovo ženo, Mühsamovo ženo. Kakšna Kalvarija je to! In ne bo prej miru, dokler ne zmaga s pomočjo žen načelo, da imamo vsi pravico do svobode in pravičnosti, ter da imamo mi vsi v Evropi kako drugo nalogo kakor moritev med brati.

Razno

Kaj vse že primerjajo? »Jutro« je zadnje poročalo o umoru ameriškega bandita Dillingerja. In našel se je slovenski profesor, ki je »Jutru« sporočil primerjavo čudne sličnosti med umorom tega ameriškega bandita, nazvanega »Sovražnik Amerike št. 1« in pa veste — ko ga? — velikega rimskega državnika Gaja Julija Cezarja. Človek se prijmlje za glavo, ko primerjajo banditovo smrt s smrtjo onega državnika, o čigar življenju se srednješolska mladina toliko uči, čigar klasična dela se še danes čitajo po šolah itd.?! To so pa primerjave! Saj mi tudi ne sodimo o Gaju Juliju Cezarju več tako kakor sodijo učni programi naših ali pa pred desetimi, dvajsetimi leti očni programi avstrijskih šol. Toda vendar — ali hočejo pljuvati profesorji v lastno skledo? Če bi že kdo primerjal Čarugo ali Spado z Dillingerjem, bi že ne rekli ničesar — ali pa če bi primerjali Cezarjevo smrt s smrtjo dr. Dollfussa bi nazadnje že bilo, toda kaj takega kaže samo popolno disorientacijo današnjega sveta in današnje civilizacije. Toda — eno k drugemu — potrjuje pa vendar nekaj: mori in ubijaj pa te bodo proslavljali, boš največji Rimljan, boš največji Avstrijec, boš senzacija Hrvaške, Korzike ali Amerike. Če pa živiš pošteno, te še nihče niti v uh ne piše.

To je morala današnjega sveta, to je etika današnje dobe, ki imata obedve i sankcijo praktičnega uveljavljanja načel katoliške cerkve i pristanek in blagoslov današnjega liberalizma. Saj vsak od njiju meni: Entre nous la deluge! (Za nami naj pride magari potop).

Socialdemokratsko časopisje. Z uničenjem vsega svobodnega časopisja v Avstriji, je v naših krajih precej otežkočena politična orientacija po inozemstvu. Naši dnevniki so predvsem skrajno slabo informirani, povrh tega pa vsi enostransko pobarvani in usmerjeni. Kdor se torej hoče točneje informirati, kot se more iz skromnega obsega naših listov, temu priporočamo, da si naroči kak socialnodemokratski list iz inozemstva. Posebno dobro so pisani socialistični dnevniki v Čehoslovaški. Kdor zna češko, polagoma se Jugoslovan kmalu sam toliko nauči, da razume češčino, temu bi priporočali glavni organ čehoslovaške socialne demokracije »Pravo Lidu« v Prazi, ali nekoliko cenejši, izvrstno urejvani dnevnik »Novo Dobo« v Plznu. V čehoslovaški republiky pa izdajajo tudi celo vrsto nemških socialnodemokratskih dnevnikov. V Prazi »Sozialdemokrata«, v Brnu z enako vsebino »Volksfreund«, ki staneta po 16 Kč mesečno. V Zürichu izhaja socialnodemokratski dnevnik »Volksrecht«, v Saarbrücknu »Freiheit« in »Volksstimme«, bivši organ avstrijske socialdemokracije »Arbeiter Zeitung«, katero

Uporabnost letala postaja čim dalje bolj vsestranska. Z letali sejejo, z letali in pomočjo strupov pokončujejo živalske škodljivce, ki so se lotili obsežnih gozdnih kompleksov; z letali raziskujejo danes puščave in težko dostopne razvaline iz prastarih časov. Ameriška obalna straža je začela z uspehom uporabljati letala za reševalno službo na morju. Sedaj pa so se izkazali letalski stroji celo kot izborna sredstvo za prenašanje zlate rude, ki jo kopljejo v

nejše planine brez večjih stroškov, ker niso več navezani na draga prenočišča. Tudi lahko tabore v njih dalje časa, ker sta šotora zelo močna in nepremočljiva.

»Vodič kroz bosanske planine«. Osrednji odbor »Prijatelja Prirode« v Sarajevu bo izdal skupaj z drugimi bosanskimi planinskimi društvi vodiča po bosanskih planinah. Vodič bo vseboval poleg besedila tudi 23 zemljevidov in okoli 70 izbranih fotografskih posnetkov bosanskih planin. Knjiga bo veljala v subskripciji Din 10.—. Sodrugi, ki se zanimajo za to knjigo, naj jo naroče v subskripciji pri podružnicah T. D. P. P. v Ljubljani in Mariboru ter obenem plačajo subskripcijsko ceno Din 10.—. Knjiga bo izšla v jenseni.

Književnost

Avstrijska številka »Der Kampf«. V zadnji številki smo poročali, da je začelo v Prazi zopet izhajati znanstveno glasilo »Der Kampf«, katero so poprej izdajali socialni demokrati na Dunaju. Pravkar je izšla tretja številka te revije kot posebna izdaja za Avstrijo. Ima izredno važne načelne članke, posebno o razmerju socialne demokracije in komunizma. Prispevali so: Friderik Adler: Pismo avstrijskim socialistom; Otto Bauer: Komunisti in socialisti v Avstriji; Austriacus: Socialisti in komunisti; I. Grekov (Pariz): Državni udar v Litvi; Friderik Brügel: Spominski dan revolucije; Književni pregled, ki poroča med drugim o knjigi Hermana Wendla: Mladostni spomini socialista.

Blaž Jurko: Moje dogodivščine. V založbi konzorcija »Nove Dobe« v Celju je izšla knjiga, ki prinaša življenjske dogodivščine danes 75-letnega, širom Slovenije znanega Blaža Jurka. Knjiga je vseskozi polna močnega humorja, verno nam slika svojo dobo, na zanimiv način in v dobrem jeziku nam prikazuje burkaste doživljanje in dejanja lovca, večnega popotnika. 45 let na deželi delujočega učitelja, kmetovalca itd., ki je bil povsod v življenju po svoje na mestu, polnokrven in samosvoj, kakor je danes, žal, takih osebnosti čim dalje manj med nami. Avtor sam trdi, da je življenje že vedno lepo, samo živeti je treba znati. Nauk, kako se to doseže, nam nudijo pestri, tu opisani dogodki na najzabavnejši način. Kako je avtor sam velik original, tako je originalna knjiga, ki pomenja novost posebne vrste. Ne odlašajte z naročilom te vesele knjige, ker je njena naklada nizka. Lepo opremljena knjiga obsega na 192 straneh 49 poglavij in stane samo 10 Din, po pošti 12 Din. Naročila srejejava uprava »Nove Dobe« v Celju. Knjiga se dobi tudi v knjigarnah.

Širite naš list!

CENE GOVORE!

Plašči za dame že od Din 190'-.
Obleke za moške že od Din 170'-.
Obleke za fante že od Din 60'-.

Dosežen je naš cilj — Oblekli smo vse ljudi dobro in poceni!

Prepričajte se o vsem brezobvezno v naših prodajalnah

TIVAR-OBLEKE

Najboljši cviček
Iz Gadove peži ter pristna štajerska vina toži
VINARNA A. BRIŠKI
Ljubljana, pal. za »Grafiče«.

Nabirajte nove naročnike